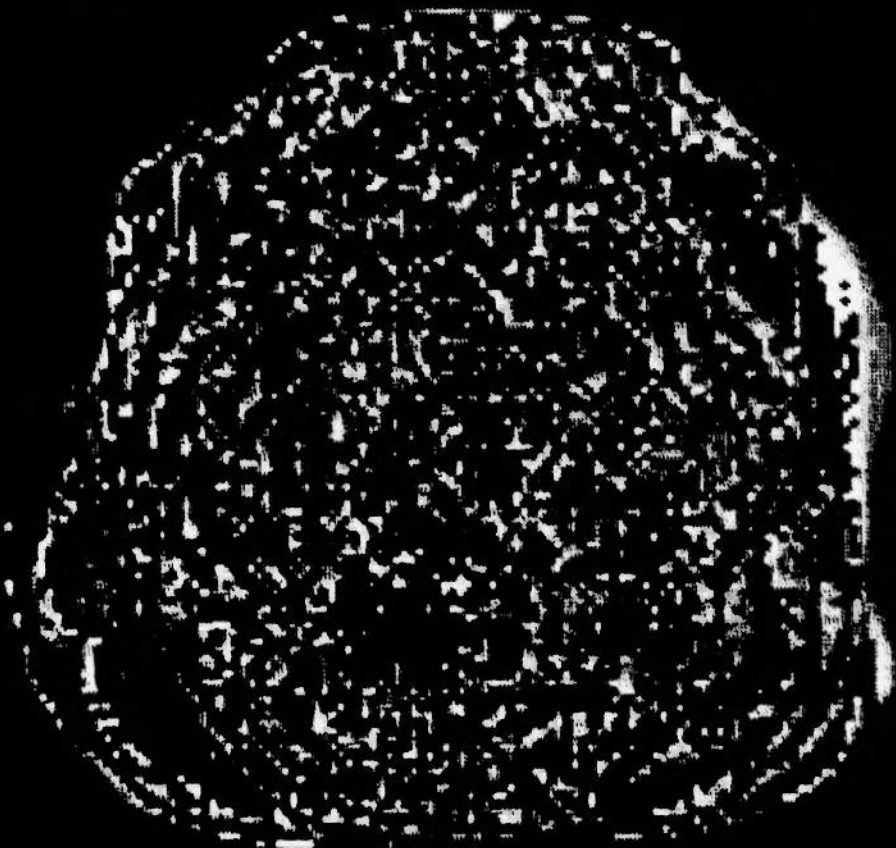

ПАМ'ЯТЬ

ФРАГМЕНТАРНА

Роман Бабовал

Roman BABOWAL

MEMOIRE FRAGMENTAIRE

(Poèmes)

CHARLEROI - BELGIQUE

1994

ПАМ'ЯТЬ ФРАГМЕНТАРНА

Роман БАБОВАЛ

Роман БАБОВАЛ

ПАМ'ЯТЬ ФРАГМЕНТАРНА

(Поезії)

ШАРЛЕРУА - БЕЛЬГІЯ

1994

Всі права застережені автором,
Романом Бабовалом.

Обкладинка роботи автора.
Couverture réalisée par l'auteur.

Copyright par Roman Babowal.
Tous droits d'adaptation, de reproduction
et de traduction réservés pour tous pays.

Присвячую цю книгу поетові
Василеві Д. Герасим'юкові –
українському Братові по перу.

tout a été vendu
tout a été volé
tout a été écrit
tout a été gommé

tout a été donné
tout a été repris
tout a été aimé
tout a été brûlé

tout a été semé
tout a été anéanti

pourquoi
m'avez-vous oublié ?

все розпродали
все викрали
все записали
усе позатирали

усе подарували
все відібрали
усе перекохали
усе спалили

усе посіяли
все сплюндрували

чому ж
забули ви мене ?

Роман БАБОВАЛ

КОМАШИНИЙ ВИМІР

(із подорожніх записок)

КНИГА ПЕРША

Le temps est un petit morceau
de la mémoire de l'insecte
dont Je sauve en secret la vie

Achille CHAVEE

Час - малий шматочок
пам'яті комахи
якій рятую крадькома життя

Ашіл ШАВЕЙ

ЕТАП ПЕРШИЙ

ВІКНО

година ходить за вікном
постукуючи палицею
за шибкою – твоє лице
медове й сонце мов
невтомна іграшка
в кульбабі за вікном
дрімає вітер многорукий
і за вікном шляхи ведуть
поза границі щастя :
хто жартома нам шибку вибив ?

САМОТА

не стало друзів щоб вино
допити обманити осінь
а чи прожитого за нами досить
щоб виправдатися перед синами ?
однісінька комаха безнадійно
в моїй долоні літо відбудовує
минає щогодини півстоліття
час застигає – де твоя рука ?
немає в мене навіть ворога
найменшого щоб освятити самоту.

ЖЕБРАК

він стиха підійшов немов нізвідки
і замість палиці чомусь
в його долоні - вузлуватий голод
окраєць сонця на плечі
та перелітний птах з поламаним крилом
про хліб колись розказував казки
забуті дід забутливий -
терміти розгризли вщент пам'ять
жебрак якого вчора я прогнав умер
із колосом пшениці в витріщенім ́оці.

ОБЛУДА

коли до молока
домішую отруту я -
найбільший серед ворогів своїх
уранці розбиває тишу птах
крилом - тоді ми наче божеволієм
коли тебе заманюю
під шкірку помаранчі ти
нечутно медянієш і
в годиннику година тихне :
тоді собакам твою душу віддаю.

ЛІТО

горять папір і ліс від спеки
а день розколюється наче диня
мій птах клює крупинку літа у твоїй
долоні та цурається мене
пройшла ти крізь брехливість дзеркала –
твоє лице осталося напрочуд янгольське
в твоїм волоссі гніздиться
із голубами поруч павукове сонце
коли вогонь полонить пам'ять – богові
води я жертвую своє останнє око.

ВІТЕР

ходить по воді комаха
з вітром під крилом
урожайне небо орють
вітряки що їх прохожі
пильно виминають
моє царство - за стеблом пшениці
де безвітря стигне непорушне
як до мене в гості будете іти
вас прошу - не оглядайтеся ! : бо
вітер хтось до вітряків прибив.

ГОЛОД

пожежа збіжжя вибухає по
кишенях ласих жебраків
навколо падають мов жолуді
птахи що за зернину опію
за смак незрілої пшениці
крило останнє віддали
нас стереже комаха ненажерлива
в горісі хробачок розказує свої казки
про праліс землетрусами проораний
про діда що своїх онуків пожирає.

КОНІ

несамовиті коні літо топчуть
і сіном пахнеш ти щовечора
і сіном пахну я удосвіта
крізь папороть чвалають дикі коні
чвалають крізь зів'ялу нашу пам'ять
тісні узлісся виминаючи удалині
за нами наче б у заграві обрій мутиться
лягло розлоге поле золотий овес розлився
минають наші коні бо лиш кормляться
травою сонця що десь забарилося.

ЯБЛУКО

у центрі яблука липка черва
відроджує імперії одурених комах
яких ніхто не пам'ятає нині
і потай точить цноту молодичь
там ріки соку розривають греблі
між зернятками землетрус
дрімає з грюкотом в кишені
в приблизнім епіцентрі яблука
що залишилося неторкане
ми засинаємо з голодними птахами.

СТАРІСТЬ

чи ще подібні ми до себе ?
є час на вроду час на самоту
облудну є міста куди ніколи
вже не доходить сонце є імперії
де ночі загусті є час коли
бунтується пшениця з папороттю
павук плете між нами сіті сивизни
хіба ми вже собі такі чужі
коли в твоїх очах – криниця
коли в моїх – найбільший спраглий птах ?

ЗУПИНКА

я - бідний гість нікчемний та непрошений
до вашої країни срібла молока
та оксамиту ненароком заблукав
кінь (пожалійте !) - зморений докраю
води йому подайте краплю жменю проса
(для себе я нічого не прошу)
а як немає - киньте зернятко вівса
щоб завтра він мене поніс подалі в ту країну
нечувану де будуть кланятись мені князі зухвалі
і де в моїй долоні будуть їсти горді королі.

БДЖОЛА

бджола плете тривкі мости
між радістю й тривогою
між кольором і звуком
весна кишить – у ній забутий соняшник
у комашинім царстві – брами трав'яні
закони павукові звичаї конопляні
вигострюється вітер об стеблинку маку
минув потоп – не повернулися
колись посіяні у бурю яструби
меди – гіркі отруйливі коли вчорашні.

НАПЕРСТКИ

у золотім наперстку цілий світ кружляє -
напружений спотворений на óсі часу
у срібному - примхливий голуб сивизни
і сливка ледь розкушена (останки осени ?)
у мідянім наперстку - чи це не бджола
якій жорстоко діти обірвали крила ?
в бляшаному бунтуються розколені дзеркала
що для дівчат лише терпку самітність зберегли
чи знайдеш ти мене колись у паперовому
де я заснув : сірник - між іскрою й пожежею ?

ДЕРЕВА

дерева поділили між собою ліс
готуючись до неминучого відходу
за ніч усі джерела закували
затамували кровотечу лісового листопаду
за день довірливих комах приборкали
і запросивши в гості нас зневолили
себе проголосивши речниками вічності
навколішки присіли пильно чатувати
на перелітне пташеня останнє що
себе ще дурить обіцянками безсмертя.

ВИНО

вино сміється хитро наче ягода в кущах
розколює надвоє необхідні спомини
між совістю та мозком трощить всі кладки
вино вигадливі імперії будує паперові
і ніч увічніює – до бляклого світанку
коли пливе вогонь тобі під сукнею
коли хрустить в пожежі твоя цнота
вино обманює тебе довірливу мене наївного
вино на випадкових перехрестях
підроблює безповоротно всі дороговкази.

ШУКАННЯ

шукаємо себе з більмом на оці
заблукані ще зранку
між тьмою й світлом (де - межа ?)
між спрагою та краплею води
між жолудем і пралісом що буде
між болем і тупим ножем
між тишею і словом що було промовчане
між пам'яттю і тим що вже давно забуте
чи вчасно відшукаємо іще себе
щоб розпрощатися як ляже ніч ?

СОНЯШНИК

в дзюрчанні золотого літа
на осі вітру соняшник вертиться
запаморочення останній свідок
спружина спеки голка спраги
в несамовитому обряді пристрасти
шовкове чудо виростає
нечутно з-між грудей твоїх
яких не доторкатися мені
за нами ходить одноногий соняшник
із сонцем на тонкім шнурочку.

ПОВЕРНЕННЯ

із тіла повертаюся твого
не довіряючи дороговказам
заблуканий павук плете
круті стежки крізь час
що від роси горять
крізь бунт бджолиний пробираюся
немов назад до себе
лишивши за собою зайве й необхідне
я повертаюся до вогкої землі –
освячений твоєю цнотою.

ЭТАП ДРУГИЙ

ВИЇЗД

ми трохи проти волі зранку виїжджаємо
в країну предками й пророками обіцяну
недокурок гріха і жменя молитов - в пожмаканій душі
в кишені - порожня страшна бо духом ми слабі
а хто накреслив ті стежки якими нам ступати ?
на кожнім перехресті - янголи підступні замість воронів
за обрій відлетів віддавна перелітний віщий птах -
від нього загорівся світ що за побляклим дзеркалом
ми вирушаємо свідомі що ніхто на нас там не чекає -
паломники буденного мандрівники ймовірного.

ЩАСТЯ

на лезі пристрасти немов на березі омани
гарячка тіл одурених – липка примарність щастя
і хата мов пошита з крилець втоплених бабок
кудись пливе крізь літо комашина течія
чи вирій ? чи вигнання ? покажіть – куди і нам !
десь за покосом причувається півголосом цикада
і мовкне тишу догризаючи до ультразвуку
то вже хіба поліття (яблука всі – перестиглі)
а з нас тут нікому купити зерно щастя –
не продають мовляв запізно й ціни зависокі.

СОНЦЕ

між нами сходить блякле сонце що мінливе
щораз нове щоранку вже не те яке ширяло вчора
накреслює щодень нові границі часу
ти ж маски не знімай з обличчя
бо як зустріну вже тебе я не впізнаю
в саду до кожного з дерев нечутно доторкається
і воскресають щуплі овочі на мить
але ізвечора забутий жук прокинеться
і кажуть присмерк до інфрачервоного роз'їсть
а сонце просто виссе соломинкою до дна.

ДЗЕРКАЛО

вам панночко у цім просторім дзеркалі
було так тісно вчора наче б у горісі –
світ завузький й обмежувальний обрїй
з кохання в некохання ви наївно просувалися
босонїж нечутлива до ран що не гояться ніколи
годинник постарївся і зима вже за вікном
осталися стежки поламані й потоки висохли
за вами кращі спомини – різкі докори
вже вас ніхто й не згадує бо в тьмянім дзеркалі
вам нині панночко так пізно стало.

ЛІСИ

розплющивши зненацька очі – недовірливі ліси
не пізнають себе не визнають нікого
в останнім жолуді дрімає зачарована черва
що завтра мала б неминучість подолати
ліси ховають під листок дубовий
магічний амулет проти пожежі осени – птаха
що пропустив годину злету й перелету
коли скрипить над ранком чобіт лісоруба
ліси сполохані всіх забувають за собою
і в крупотінні коренів на південь вирушають.

ПРИСТРАСТЬ

біжить огонь невтримний по сухій соломі
то я торкаюся твоїх тугих грудей шовкових
в часі кохання - перезрілих овочів поліття
несамовита пристрасть роздирає твою сукню
шалена пристрасть розминає постіль на якій
щоразу як ніколи полоню тебе схвильовану
ширяє спека - спраглий яструб ненаситний
щоночі зіллям опійним тебе маню в ту казку
яку ніхто не встиг ще доказати до кінця й
вигострюю об твої стегна свою кволу цноту.

МІСТО

подався у вигнання древній ліс що нас тут виглядав за ним - в химерний вимірптаство зморене чеканням на місці виросло безживне місто мов отруйний гриб відтоді в центрі ситі на останніх світляків павук чигає по вогкім бруку ліхтарі гасають сіючи обманливі вогні довірливі - мандрівники простують за зорею в самоту якої (кажуть) не було й немає в цім казковім місті де лиш божевільні та необережні вимирають з забуття шукаючи себе ми забрели сюди - одурені дороговказами хто ж виведе нас звідси як не стало перелітних птиць ?

ПОВТОРЕННЯ

щодень як на початку родишся
з ребра землі немов із зайвого стебла
щоранку лісоруб лукавий по росі проходить
по жолудях хрустять тоді старі клітини дуба
дрімає поруч із червою в яблуку прадавній сад
останнє літо дід докурює немов цигарку
десь на границі самоти і смерти
а правнук народився нині і вже час
нам вибиратися туди за тьмяне дзеркало
де кажуть легендарний цвинтар пахідермів.

ОГОНЬ

огонь проходить поповзом по жовтім полю
огонь скубе траву вчорашню й завтрішню
щоранку лиже жито росами просякле
бджола розносить мимоволі полум'я по лісу
що вужчає в припливі папороті та мохів
нас застає вогонь наївних серед щастя
і виїдає пристрасть виїдає цноту ефемерну
коли вогонь летить - невловний птах
що із пасток вихоплюється неодмінно :
над нами - шум крила й в мілкій долоні - сажка літа.

ЗЕМЛЕТРУС

чуєш як земля гуде позаду
як земля розколюється під стопою
велетнів що нас наздоганяють ?
роздоріжжя тріскають - паломники конають
скорені розсипавши з дірявих гаманців
зайві молитви хрести хрустять над
наглим урвищем що викроїлося між нами
(чи існує нині ще невсталена твоя хатина ?)
перед нами землетрус від неба відокремив
землю і ніхто не знає вже куди тікати.

СНІГ

у лісі випав сніг густий лукавий -
ведмежа дужа лапа що хрусткі дерева давить
заморені мохи блукають навмання наосліп
шукаючи притулок на нічліг там де його
віддавна вже немає ходить хитрий сніг -
навшпиньки щоб лісовиків не пробудити
на південь табуни грибів зганяє
полонить пожирає горобців останніх
сніг перед нами затирає всі стежки
що нас вели з нізвідки у нікуди.

БЕЗСОННЯ

щоночі між грудьми твоїми завмирає літо
коли мені їх дотикатись стало вже запізно
щоночі вітер ходить в довгих чоботах огню
хтось палицею час вистукує по пам'яті
щоніч безсоння п'яною комахою дзижчить
і заростає неодмінно бур'яном та стежка
яку накреслив хтось крізь нас до сну цілющого
щоночі ми вмираємо безпам'ятніші на
вузькій границі між коханням невтолимим
і ранком що як завжди забарився у росі.

ДОЩ

дощ грається твоєю сукнею
твоєю цнотою моїм коханням - вітер
дощ рве твій запах на шматки -
п'яніє комашня коли проходиш мимо
тією лісовою стежкою що віддаляє нас
щокрок одну від одного за деревом тремтить
інакший світ мов чарівніший в кращім вимірі
(де ти ? хто ти ? - кому потрібні ці питання ?)
як дощ оголює із вітром твої білі стегна
остання крапля падає і ми в ній топимось.

ЗУСТРІЧ

на ярмарку де продається зайвина
одним грошем я викупив тебе
невільницю із нагоди неторканого тіла
у царстві однооких злодіїв і злидарів
мене сліпим вождем прозвали друзі
щоніч тобі хмільні весілля обіцяю і щораз
шмат совісти за пристрасть закоротку віддаю
коли твоє ім'я таємне невимовне
дуби ховають в жолудь - щовесни гудуть
навколо нас розгнівані дерева безіменні.

ПОЛЬОВЕ

той вітер що росте увосени – іржавий в'їдливий
молочний – як в часі поліття з колосків стікає
в зіниці ненаситного роздмухав він на сніг пухкий
кульбабу запізнїлу і стирчить заломлене стебло вівса
а соловей у полум'ї роси палажкотить – безкрилий
куди пливуть жита що манять незговірливих бродяг ?
чи зійде і коли обіцяна весна якої не було ще тут ?
звиває кажуть в ўсі вітру ластівка своє гніздо
та кожен вірить лиш у те що бачить : на пустім покосі
клює останнє зернятко озимки призабутий горобець.

РОЗПОДІЛ

а маятник нерівно ділить час
між нами наче між чужинцями
кому - хутку секунду щастя
кому - століття нескінченне самоти
роздертий - день і ніч - розшарпана
шляхи - призначені й пастки - поставлені
цей потопає той хапається за соломинку
вже раз назавжди хтось роздав усе
заслужене й належне кожному -
забувши наче б нас в часі розподілу.

АВАРІЯ

морська аварія розтворює неперебірливо
піратські судна і купецькі каравелі
нема пророка що кінець їй провістить
хто вчасно ще до тебе встигне підплисти ? –
коли пліт нестійкий нечутно потопає
в аварії буденного стікає невгавуче кров
із рани що не гоїться стікає з ока світло
останнім потопельникам ніхто руки не подає
не торканий аварією дід розказує страшні
легенди про заблуканих сліпих мандрівників.

СТЕЖКА

так від різкого мінерального в шумке рослинне
босоніж пробиваюся по кропиві – до нас
тебе віддавна вже цураються сліпі свічада
я нас не пізнаю – ані у них ані за ними
і звідки і куди нам далі ? – як невгавно
щезають необхідні перехрестя перед нами
десь кажуть в'ється ще остання стежка
забута усіма обросла густо муравою
що мала б повести тебе (але хто відшукає ?)
у безпечніший вимір – комашиний.

ПАМ'ЯТЬ ФРАГМЕНТАРНА

КНИГА ДРУГА

Lasciatemi così
come una
cosa
posata
in un
angolo
e dimenticata

Giuseppe UNGARETTI

Залишіть мене
так мов
ту річ
яку
поклали
в куток
і забули

Джузеппе УНГАРЕТТИ

ФРАГМЕНТ ПЕРШИЙ

колись твоє ім'я було вода колись
мене вогнем ти називала (в пізнім сіні
того поліття що лише вночі потріскує)
коли навшпиньки ти до мене підійшла
коли я доторкнувся твоїх перс тугих
(у сіні тім яким запахли в нас тіла)
усе що нам було приречене до ранку

пожежа вигризла а повинь затопила

зухвале невтолиме – за тобою
за мною – зрадницькі стежки що зникли
всі запитання на хрестах розп'яті
в руці останній перелітний птах зів'яв
чи нам ще вірити у світ такий
де спомин нестійкий коротить пам'ять ?

ілюзія кохання що було
не будши що просила ти води
якої я не дав ілюзія усіх
що не вмирають бо не знають як
й того який чекав когось і не
впізнав себе як мимо переходив

в кишені брязкотить
зужите з зайвиною
усім по клаптику
до крихти я тебе роздав
за що ж ми купимо тепер
квиток ? : той – що до ранку

минув той час як півень тричі вже запіяв
хто з вас був на вечері де з вином мішалась кров ?
в липкій пітьмі десь безпорадно свічка плаче
всі друзі повтікали й недруги за ними
ми ніби виглядаємо себе в когось що був
чи довго ще нам тут чекати до розп'яття ?

всі ніби наші дотики наївні
всі ніби наші порухи без смислу
за обіцянками - омана тіла
після кохання - маківка згоріла
за нами споминів не вистачає
щоб виправдати зовсім трухлу пам'ять

хтось розказував казки
хтось по озеру ходив
хтось кумири плюндрував
хтось розмножував хліби
хтось позвати – не позвав
хто ж його за це продав ?

останні вогники погасли в лісі
заграли з нами в піжмурки глухі стежки
свою тінь загубивши серед літа
навпомацки себе шукаю там де був
як лиш торкаюся жінок вабливих
в долоні попеліють пальці – мов чужі

так порожньо у пам'яті
з прошитої душі -
вода мутна і сірка
на бці слід сльози - більмо
ніхто руки не подає :
хто нас завів в те коло сліпоти ?

на перехресті марно простягнув
останній палець з голої долоні
на перехресті споминів забув
себе й по пам'яті когось шукаю
на перехресті не продав душі -
кому ж вона була тоді потрібна ?

зрадливі звуки всі й зрадливі кольори
ніхто вже нині їх не пам'ятає
листок порожній : значить - непотрібний
й все що записане було - забуте
я заливаю витріщене око
сліпця що на світанок жде смолою

нас блудних світлий янгол в рай зганяє
навпомацки я згадую тебе і нас
під час потопу соломинка – зайва
на вістрі самоти – допита в'янеш
хтось нас безпам'ятних в плече штовхає
а місця в цім раю для нас давно нема

тут на зорі від сонця тратиться наш зір
тут брата продаєш за зернятко вівса
тут над душею меч на волонці звисає
нікому вже не пригодиться моя пам'ять
тут нині забирає вбогий бог те що
колись мені позичив мимоволі (сп'яна ?)

в прискоренні – джмелі роки плянети
життя з'ясоване в падінні мертвих зір
ще не зустрівшись вже прощаємось
мигцем : дзеркал для всіх не вистачає
зібгався час у щупле зерно проса :
чи нагодує всіх нас – ненаситних ?

у гості вбогі ми всіх запросили
сусідів ворогів і друзів
столи широкі застелили
є мед для всіх ікра вино і сіль
а хліба дрібочки не знайдеш :
ніхто не чув що не росла пшениця ?

вогонь допив останню краплю маку
розгризене за ним те поле де стою
я - непотрібний страхопуд якому ворон
очей не виклював із рукава - солом'яна
долоня й пташеня безкриле в ній : невже ми
заложники вогню що мимоволі нас забув ?

віддавна келихи - порожні
заснули гості під столами
(а може просто повмирали ?)
з нас нікому тут пригадати чим
були залиті вщерть тоді чарки :
вином цикутою чи кров'ю ?

в руці - забитий ржавий цвях
у спразі - згусла крапля крові
у рані - сіль і ніж затуплений
в зіниці - голка світла що було
у пам'яті - за плямою діра
в душі - крижка пір'їнка янгола

вогонь – позаду й спереду
що свідків не лишає
в стеблинці серед пізніх жнив
ми нишком причаїлися :
невже для нас ця схованка
в той час така безпечна ?

тут вже віддавна праве око лопнуло
у лівім - розріз : світло дьогтем капає
хтось каже - світлотінь, хтось - темрява липка
брат брата зраджує за відблиск полум'я
на ярмарку - сліпець прирослий до ціпка
за крихту райдуги весь зір свій продає

когось тривожить самота птахів
що запізналися на вирій ?
чи хтось запам'ятав твоє ім'я
як ще був час ? про нас - переказ ?
та наш єдиний вихід - дзеркало в якому
ми не одважуємося топитись

ФРАГМЕНТ ДРУГИЙ

пригнався лицар на гнідому жеребцеві
(до вас незручно пані добиватися)
дракона зарубавши стоголового
негідникам все золото своє віддав
продав останнє око й душу запасну
усім хто не просив а в замку вас забув
поцілувати зачаровану в уста - й

ви не воскресли хоч так вірили в казки

своїми персами пишаєтеся пані
своїх коханців маните до самознищення
з них кожен надпиває з вас щораз ковток
хто пристрасно хто крадькома хто сп'яна
на плесі пам'яті – рубець : ви всіх забули
й мене що місця не знайшов собі між ними

співає неприборкний безіменний птах (★)
а нам - лише мовчати й приглядатися
до хитрощів зневолених дерев
що мертвих що живих беруть за руку
і кожного ведуть до справжніх коренів
своїх - під древню землю що забута

- * Неприборкний = indomptable (якого не можна приборкати)
Неприборканий = indompté (якого не приборкали)
("Українсько-французький Словник", Радянська Школа, Київ, 1963).

сідає літо на плече
з бджолою поруч – сиплються
з руки пшениця і пилок
все кажуть передбачене
все чітко улаштоване :
чи будуть завтра хліб і мед ?

за деревом – не дерево а ліс старезний
листочок по листочку – зовсім в'яла осінь
зриваючи мости затер за нами дощ
усі загублені сліди й не сонце а
у хмарі щілина якою вилетів
у кращий вимір птах всіма забутий

аварія кохання : змішані строкато
тьма пристрасть і брехня (хто - жертва на ножі ?)
всесилля дрейфування - всеприсутнє зайве
ніхто нікому не звіряється мовляв
за ніч всі центри самоти змістилися
в аварії тіл що себе не дошукали

оливку пильно обложивши
цикада виїдає тишу
мовчать пророки розчаровані
хтось крикнув – відгомін застряг
чому доказувати давню казку ? –
коли німих не слухають глухі

нагі ми лежимо в траві - страшна
поразка тіл як полоню тебе
скубе гнідий кінь осінь мов листок
берези наче колос що в політті
не встиг згоріти ми шукаємо
тоді в траві себе (про себе - спомин ?)

чи варто нині це пригадувати вам ?
чи варто цим із вами ще ділитися ?
ви плоть свою з моєю не мішали ?
я не торкався вас? ви не здригалися ?
чи варто тупцювати нам по пам'яті ? -
як вже мене забули як вже вас нема

ми обіцянками ми зрадою
торгуємося одне одного
п'ємо бездумні до безкрів'я
в обряді дотиків що ранять
палажкотять тіла і вранці
щоразу на долоні стигма - глибша

гасають босі по лісах
дерева ? мавки оп'янілі ?
нагі коханки ? чи чаклунки
що гасять жартома кульбаби ?
у павутині - моя пам'ять :
чи існувала ти колись ?

хтось перейшов і затаїв
куди ця стежка нас веде
хтось все мені подарував
і в третій день назад забрав
хтось твою цноту видряпав
як задрімала ти на мить

знов нині – небувале торжество
дзвін не вщухає з медом ллються вина
ми виглядаєм сина блудного
як вчора й позавчора а удосвіта
відходять гості і замовчують
що в нас на бці ширшає більмо

ти не лякайся моїх хтивих пальців
що твою плоть тоді рвуть на шматки
ні слів що всяку вірогідність втратили
ані того що вранці знов тебе забуде :
мої коханки (кажуть) не вмирають
бо завжди молоді бо вічно безіменні

коли п'ятьма : хто знає з ким кохається ?
на кожнім персті в нас отруйний перстень
язик зміїний - по тілах між персами
за словом - дотик пристрасть - за обманою
від вечора до ранку шлях непевний бо крутий
коли п'ятьма : чи відає кого хто зраджує ?

та хата до якої мене маниш -
без вікон без дверей без каганців : наге
по закутках шукаю твоє тіло
в пільмі - рука : халаюся - моя
в селі всі кажуть : хата побудована
на древнім цвинтарі одурених комах

в годиннику все розігралось між стрілками :
мала прошила руку що тебе торкнулася
велика встрягла в око що тебе не бачить
в годиннику багато місця не лишилося -
хіба для тих які кохаються до зморення
і на зорі прощаються не знищивши себе

хто в змозі нині ще вас пані покохати ? -
як в дзеркалі навпомацки шукають вас
як всі птахи в саду припишкли бо гроза
хто в силі нині ще вас пані врятувати ? -
як раптом всі дзеркала одцурались вас
як вже зима й ніхто не пам'ятає нас

твое ім'я я закопав в чорнозем
а ти моє в криницю кинула
в рослиннім вимірі ми заблудили
дерева нас шукали - не знайшли
про нас тоді хтось вигдавав переказ
щоб не пропало все що вже забуте

кого ж ви пані нині розглядаєте так пильно ? -
як вже віддавна вас ніхто не пізнає
на ржавім вістрі пристрасти - протряхла цнота
яка не придалась нікому догола
ви роздягаєтесь безтямна перед мною -
тим дзеркалом що всіх забуло (й вас також)

де ми ? - одна лише комаха пам'ятає
довбезний шлях що від травинки до мохів
у вимірі казок бракує неодмінне
хто ми ? - яких не вигнав янгол ще з раю
мої міста з роси споруджені - тривкі
моя імперія - безмежна : кінчик голки

ФРАГМЕНТ ТРЕТІЙ

ніщо нікому зранку не сказавши
синів своїх дружину зарубав
свічада незрадливі розтрощив
вогонь підклав до спілої пшениці
останній спомин в пам'яті розп'яв
одрізав пальці очі цвяхом виколов
й так пізно вирушив себе шукати

в країну де віддавна всі його забули

ковзкий - між нами шлях :
все що було приречене колись
все що не збулося як слід
ми залишаємо - закон підступний
нащадкам усиновленим
що сумніву іще не знають

без птаха небо - замілке
без моря острів - сирота
без сонця соняшник - омана
без спеки спрага - вигадка жорстока
без дерева - чи ще потрібен вітер ?
без самоти - як виправдаємо себе ?

все - недочуте бо
ніхто не доказав
все - недозріле бо
посять нікому було
все - недокохане :
чи хтось торкав когось ?

в кожнім дзеркалі я причаївся
для жінок з шовковими устами
для жінок із стиглими грудьми
для жінок що пахнуть кров'ю та водою
для жінок неторканих жінок закоханих
в кожнім дзеркалі я припиняю час

на чолі - терниста авреоля
на ретині - яструб обезкрилений
рана що не гоїться що глибшає
з оцтом піт замішаний в устах
кров що не плямить душі наївного
ми вітаєм вірогідного месю

в жінок яких приваблюю -
зіниці божевільних коней
жінки яких зенацька полоню
себе удосвіта не пізнають
жінки яких я нишком зраджую
домішують цикуту до вина

обіцяне сьогодні
ми завтра забуваємо
хто пам'ятає те
що вчора хтось сказав ?
не вірить ще ніхто що ми
вже на обіцяній землі

турбується в політті птах останній
що призабув куди летіти
а нам куди ? - не пам'ятаємо
хоч час найвищий вирушати
тьма - спереду : всі каганці
хтось погасив у лісовій хатинці

клітини механічно множаться
в шаленім брязкоті секунд
за предками женуться їх нащадки
себе догнати не встигаємо
що мало бути - вже за нами
в годиннику вигострюю стрілки

безбарвне – небо : дощ змив літо
кров потекла – прозора пляма
птах випив голубінь твоїх очей
межа між тьмою й світлом щезла
ніхто не сміє продавати кольори –
в цім місті князем обрано сліпця

запеклих ворогів своїх згубив
відрікся найвірніших друзів
відклав на завтра невідкладне
забув де записав своє ім'я
й дуюся що переслідують
мене предмети непотрібні

гуляє бур'яном по пам'яті
дурман вина за нами затирає
найкращі привістки що нас єднали
тече крізь пальці не пісок - забуте
хто ти - яку я забуваю як
лише торкаюсь уст твоїх устами ?

ми згадуєм себе забутих
тебе - у гості не запрошену
мене - якого не пустили в дім
мов у країні що границь не знає
ми прокидаємось щоранку в за-
широкій самоті осліплих коней

за дзеркалом – в'юнкий шлях що веде
тебе й мене ніби до нас без нас
обманені дівчата в дзеркалі
собі не вірять бо не пізнають
в аварії уражених клітин
за дзеркалом що тріснуте щезаєм

на лезі ночі продаєш себе
між непотрібним і зужитим
неторкану купці обходять
обмацують хто ж викупить тебе
зложницю своєї цноти
що вже віддавна відшуміла ?

тому що світ цей - твій
не може бути кращого
дозволь у ньому причаїтися
тому що птах цей - твій
по волі став неперелітним
дозволь мені злетіти в вирій

як згадуємо спомини
вчорашні пам'ять - порожня
як топимося в шумі очерету
проходжі бритву подають
як шлях веде за тьмяне дзеркало
ми забуваємо себе і всіх

мов на тонкій прозорій нитці
над нами сонце – погляд осені
я ніби вітер ніби в вітрі
хто тут роздмухує мої кульбаби ?
хто гнізда тут звиває для моїх
птахів які нічого не просили ?

ніхто не сумнівається що ми були
що ми пройшли з погаслими свічками
ніхто не закріпив нас - прозорих
крізь світло в тьму сліпих паломників
в годині підсумків й інвентарів
хто ще відважиться про нас згадати ?

щоранку просимо лиш те що не існує
долоню простягаємо - діру бездонну
зерном пшениці всіх наситите й нікого
у царстві голоду скасовано закони
хто на кого полює - знає кожен з нас
бо жебраки нової ери - ми (чи - з вами ?)

ФРАГМЕНТ ЧЕТВЕРТИЙ

з вершин гори зійшов пророк – цілком постарілий
(чи це не той який нас викупив з безпам'яття ?)
пустеля що за нами – пляма серед споминів
(не він за нас продав своє останнє око ?)
хто нас сюди завів ? звідкіль ? – ніхто не знає
таблиці крем'яні на золоті кумири ми
перетопили – переконані віддавна що

вигнання можна виправдати й без мойсея

все що було тоді записане про тебе
(чи хтось колись читав ?) – забута нині зайвина
ми витрусили пил і необхідне з пам'яті –
в душі мов глибше стало (хтось згадає завтра нас
прошептане в часі кохання й недоказане
ми недослухали (хтось дійсно говорив тоді ?)

крутий - шлях що веде тебе й мене до нас
тут мандри - небезпечні янгол що без крил
шмат раю продає за підсумок життя
на перехресті де себе ми загубили
наївні ще шукаємо те чим - у цім
колись привітнім світі - ти і я були

я кожного забув – від тебе до
останнього нащадка що мав бути
своїх сумнівних предків одцурався
на схрещенні історії з легендою
запам'ятає завтра хтось мене
вписати в книгу зайвих незабутніх ?

грімка ріка текла і раптом витекла
у метушні годинник загубив стрілки
густий ліс заховався за хирлявий дуб
шукав тебе скрізь – й навіть в казці не знайшов
щасливець що тебе торкнувся вмер на місці
вчорашнє ледь пройшло й вже в пам'яті – діра

старі дерева – справжні власники лісів
не жолудь викрав хтось а око осені
й осліп те що ми звали пам'яттю зникає
вік доживаєм мов чужинці (бо – безкорі ?)
у вирій побрели ще зранку всі дерева
а ми вагасмось : зарано ще ? запізно ?

давно вже вина випиті (в саду ще яблуня
не спить) прибули жебраки – а відійшли князі
сторожий пес (що на порозі) вмер немов заснув
ви пані млієте в липкім похміллі пристрастей
останній гість якого пізно ви прогнали – я
(чи вчора хтось на вашій яблуні повісився ?)

ніхто не пам'ятає нині мого прізвища
(я ж спорудив всі ці міста й тривкі до них мости)
ніхто тебе заблукану вже не пригадує
(ти ж всі стежки безпечні по лісах накреслила.)
хто ми і звідкіля ? - ніхто тим не цікавиться
(бо скромно між предметами зужитими живем ?)

чи час забути вас ? і прадідів країни
що будучи моєю лиш позичена земля ?
забути друзів що цикуютою гостили
і ворогів яких заложницею ви були ?
комаха дозгризає пам'ять : хто ще завтра
згадає що були дерева тут й між ними - ми ?

в годиннику нема вже місця для нікого
на ржавім вістрі недомовленого слова - ти
останній мій притулок - звабна обіцянка
на лезі пристрасти - безкровне тіло і душа
сліпі - шукаємо себе в порожній казці
забуто нас на кінчику якоїсь пам'яті

після похмілля ми відгадуєм себе
після пожежі відмальовуємо ліс
після поразки мертвих підраховуєм
після потопу переказуємо дощ
після обмани розпинаємо месію
після кохання ми цураємось себе

хто нишком виссав залишкове світло з ока ?
хто випив не вино а нашу кров до дна ?
хто мов кульбаби пізні спомини роздмухав ?
хто викрав час що так жорстоко нам бракує ?
хто нас продав й нікому не сказав за що ?
хто відповідь доречно поки ми ще тут ?

спросоння пані я торкнувся ваших перс
шукаючи себе й в шаленому вогні
тіла палають за законами пожежі
не два - а лиш одне : між смертю й недожитим
ми головешками до ранку догоряєм
скажіть ! : хто в цім коханні врятував кого ?

на кожного з нас завтра жде розп'яття
вагання - зайві : лиш туди цей шлях веде
штовхають вгору і вперед нащадки
хто засудив ? - питання неістотне
в долоні - ржавий цвях тупий спис - під ребром
чи з оцтом до хреста колись приступиш ?

нас вчора хтось оповістив що ми умерли
і ми повірили : нехай земля бере своє -
належне із загарбаним (хто пам'ятає як
за нами тінь немов позичена кульгала ?)
були ми безкорінні : нині - безіменні
забудьте нас ! : і ширше стане в пам'яті для всіх

півень тричі вже запіяв ?
(хтось одрікся мов забув)
на трепеті - зрадник ? свідок ?
(хтось за шаг себе продав)
чи вода обмила руки ?
(хтось за це когось розп'яв)

а завтра заборонять нам той перехід
що з казки в казку сконфіскують всі свічада
в яких від себе рятували ми себе
забудуть нас і бог і всі його предтечі
тоді - нехай нас згадують лише ті мертві
що місця не знайшли ні в пеклі ні в раю

жорстокий – вимір цей в якому нам виживати
ілюзія що ніби ми існуємо – спереду
позаду – найцінніші спомини зникають
опудало уклало перемир'я з ворогом :
тобі – увесь покій мені – забуте зерно
чи завтра буде на столі наш хліб насущний ?

в саду розмножились берези нерухомі
безрукі - сполонили вітер і птахів що в нім
вкрай розмотали стежку що вела тебе до нас
(чи відшукаємо себе між ними ?) не журись !
хай кожна з них царює у своїм застої :
ми виживем - в єдинім дереві що ходить

щоночі дотиками ми себе
шукали й не знайшли там де були
найвищий час нам розпрощатися
щоб не забули нас (ні ми - себе) :
наліво ти - мов знов до себе
направо я - де вже мене нема

де та позичена комусь душа
що кажуть не горить ніколи ?
де - незрадливе дзеркало якому ми
звірялися тоді ? (де ти) (де я) (хто ми) ?
чи скаже хтось чому в нас раптом з пам'яті
лишилися крижкі фрагменти що в тісних

(дужках) ?

ТОГО Ж АВТОРА

ПОЕЗІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

"НАВИЩО ПРО ТЕ ЗГАДУЮ ?"

Видавництво "Зоря", Лювен (Бельгія), 1969

"ПОДОРОЖ ПОЗА ФОРМИ"

Видавництво "Нью-Йоркської Групи", Нью-Йорк (США), 1972

"ОМАНА МОЛОКА і ЛИСТИ ДО КОХАНОК"

Шарлеруа (Бельгія), 1985

"НІЧНІ ПЕРЕКАЗИ"

Брюссель (Бельгія), 1987

"ПОДОРОЖНИКИ ЙМОВІРНОГО"

Видавництво "Дніпро", Київ (Україна), 1993

ПОЕЗІЇ ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ

"LA NUIT LES OISEAUX" ("ВНОЧІ ПТАХИ")

Editions "Les Paragraphes Littéraires de Paris",
Paris (France), 1972

"RESIDUELLES" ("ЗАЛИШКОВІ")

Editions "L'Arbre à Paroles", Amay (Belgique), 1992

"VOYAGE AU QUOTIDIEN" ("ПОДОРОЖ ПО-ЩОДЕННОМУ")

Editions "Art Pluriel", Bruxelles (Belgique), 1993

З М І С Т

КОМАШИНИЙ ВИМІР (книга перша)

ЕТАП ПЕРШИЙ

Вікно,	15
Самота,	16
Жебрак,	17
Облуда,	18
Літо,	19
Вітер,	20
Голод,	21
Коні,	22
Яблуко,	23
Старість,	24
Зупинка,	25
Бджола,	26
Наперстки,	27
Дерева,	28
Вино,	29
Шукання,	30
Соняшник,	31
Повернення,	32

ЕТАП ДРУГИЙ

Виїзд,	35
Щастя,	36
Сонце,	37
Дзеркало,	38
Ліси,	39

Пристрасть,	40
Місто,	41
Повторення,	42
Огонь,	43
Землетрус,	44
Сніг,	45
Безсоння,	46
Дощ,	47
Зустріч,	48
Польове,	49
Розподіл,	50
Аварія,	51
Стежка,	52

ПАМ'ЯТЬ ФРАГМЕНТАРНА (книга друга)

ФРАГМЕНТ ПЕРШИЙ

"колись твоє ім'я було вода колись",	59
"зухвале невтолиме - за тобою",	60
"ілюзія кохання що було",	61
"в кишені брязкотять",	62
"минув той час як півень тричі вже запіяв",	63
"всі ніби наші дотики наївні",	64
"хтось розказував казки",	65
"останні вогники погасли в лісі",	66
"так порожньо у пам'яті",	67
"на перехресті марно простягнув",	68
"зрадливі звуки всі й зрадливі кольори",	69
"нас блудних світлий янгол в рай зганяє",	70
"тут на зорі від сонця тратиться наш зір",	71
"в прискоренні - джмелі роки плянети",	72
"у гості вбогі ми всіх запросили",	73
"вогонь допив останню краплю маку",	74
"віддавна келихи - порожні",	75

- "в руці - забитий ржавий цвях", 76
 "вогонь - позаду й спереду", 77
 "тут вже віддавна праве око лопнуло", 78
 "когось тривожить самота птахів", 79

ФРАГМЕНТ ДРУГИЙ

- "пригнався лицар на гнідому жеребцеві", 83
 "своїми персами пишаєтеся пані", 84
 "співає неприборкний безіменний птах", 85
 "сідає літо на плече", 86
 "за деревом - не дерево а ліс старезний", 87
 "аварія кохання : змішані строкато", 88
 "оливку пильно обложивши", 89
 "нагі ми лежимо в траві - страшна", 90
 "чи варто нині це пригадувати вам ?", 91
 "ми обіцянками ми зрадою", 92
 "гасають босі по лісах", 93
 "хтось перейшов і затаїв", 94
 "знов нині - небувале торжество", 95
 "ти не лякайся моїх хтивих пальців", 96
 "коли п'ятьма : хто знає з ким кохається ?", 97
 "та хата до якої мене маниш -", 98
 "в годиннику все розігралось ...", 99
 "хто в змозі нині ще вас пані покохати ?", 100
 "твоє ім'я я закопав в чорнозем", 101
 "кого ж ви пані нині розглядаєте ...", 102
 "де ми ? - одна лише комаха пам'ятає", 103

ФРАГМЕНТ ТРЕТІЙ

- "ніщо нікому зранку не сказавши", 107
 "ковзкий - між нами шлях :", 108
 "без птаха небо - замилке", 109
 "все - недочуте бо", 110

- "в кожнім дзеркалі я причаївся", 111
"на чолі - терниста авреоля", 112
"в жінок яких приваблюю -", 113
"обіцяне сьогодні", 114
"турбується в політті птах останній", 115
"клітини механічно множаться", 116
"безбарвне - небо : дощ змив літо", 117
"запеклих ворогів своїх згубив", 118
"гуляє бур'яном по пам'яті", 119
"ми згадуєм себе забутих", 120
"за дзеркалом - в'юнкий шлях що веде", 121
"на лезі ночі продаєш себе", 122
"тому що світ цей - твій", 123
"як згадуємо спомини", 124
"мов на тонкій прозорій нитці", 125
"ніхто не сумнівається що ми були", 126
"щоранку просимо лиш те що не існує", 127

ФРАГМЕНТ ЧЕТВЕРТИЙ

- "з вершин гори зійшов пророк - ...", 131
"все що було тоді записане про тебе", 132
"крутий - шлях що веде тебе ...", 133
"я кожного забув - від тебе до", 134
"грімка ріка текла і раптом витекла", 135
"старі дерева - справжні власники лісів", 136
"давно вже вина випиті (в саду ...)", 137
"ніхто не пам'ятає нині мого прізвища", 138
"чи час забути вас ? і прадідів країни", 139
"в годиннику нема вже місця для нікого", 140
"після похмілля ми відгадуєм себе", 141
"хто нишком висав залишкове світло ...", 142
"спросоння пані я торкнувся ваших перс", 143
"на кожного з нас завтра жде розп'яття", 144
"нас вчора хтось оповістив що ми умерли", 145
"півень тричі вже запіяв ?", 146

"а завтра заборонять нам той перехід", 147
"жорстокий - вимір цей в яким ...", 148
"в саду розмножились берези нерухомі", 149
"щонаочі дотиками ми себе", 150
"де та позичена комусь душа", 151

ТОГО Ж АВТОРА, 153

ЗМІСТ, 155

Imprimé sur les presses de l'Imprimerie Scalliet S.A.
Rue de Marchienne 203 - 6110 Montigny-le-Tilleul
(Belgique) au mois de juillet 1994

